

føie Lærereinder, som netop i Hovedstaden ere
 blevne benyttede i et stort Omfang og, saa-
 vidt jeg veed, med god Frugt, har, siger jeg,
 vist Beredvillighed til at bringe et betydeligt
 Offer i pekuniær Henseende for at naae det
 Maal, som i det Hele maa siges at være til-
 stede, at ogsaa Skolevæsenet i Kjøbenhavn
 indtager en Plads, som er Hovedstaden værdig.
 Jeg vender mig nu til de to Anordninger af
 29de Juli 1814 for Kjøbstædernes og Lan-
 dets Bedkommende, idet jeg strax vil gjøre den
 foreløbige Bemærkning, at disse Anordninger
 jo med Hensyn til Alt, hvad der vedrører den
 forpligtende Undervisning, den almindelige Un-
 dervisning, den frte Undervisning, den nød-
 tørftige Undervisning, hvad Navn man nu
 vil give den, i alt Væsentligt ere overensstem-
 mende, saaledes at det kun er i andre Retnin-
 ger, som jeg først senere hen i mit Foredrag
 skal komme til at berøre, at Forskjellighederne
 træde frem. Hvad nu disse to Anordnin-
 ger angaar, saa tror jeg, at det er med
 fuld Føie, at de saa mange Gange, og
 det forekommer mig ogsaa fra Forespørgereis
 Side, have modtaget Anerkjendelse. Jeg tror,
 at det i Virkeligheden allerede maa fremhæves
 som noget høist Daaffjønnelesværdigt, at disse
 Anordninger saae Lyset under de sørgeligste og
 bedrøveligste Vilkaar, og at man netop den
 Gang vendte Tanken og Opmærksomheden paa
 Undervisningsvæsenet som det Hovedpunkt, hvor
 Landet maatte søge sin Styrke. Jeg tror
 fremdeles, at den Ordning, der den Gang fandt
 Sted, var saa god og tilstrækkelig, som man
 overhovedet kunde vente under de i saa mange
 Henseender trykkende Vilkaar, hvorunder Ar-
 bejdet maatte begynde. Det er jo imidlertid
 en Selvfølge, at efter Forløbet af en hel Menne-
 skealder og længere maatte der være foregaaet
 store Forandringer, og lykkeligvis var der fore-
 gaaet saa store Forandringer, at det, der den
 Gang kunde anses for at være nogenlunde til-
 fredsstillende og for det mest Mulige, der kunde
 opnaas, maatte erkjendes for at være høist-
 utilfredsstillende, ligesom det ogsaa maatte er-
 kjendes, at der var Mulighed tilstede for en
 Forbedring. Det var den Hovedtanke, hvorfra
 man gik ud, og det var i den Tid, jeg sidst
 havde den Ære at være Kirkeminister, at man

i Genhold hertil udarbejdede det Lovforslag
 som blev til Lov den 8de Marts 1856. Ved
 den Ordning, som derved er kommen frem, er
 det min Overbevisning, at der i flere meget
 vigtige og omfattende Afsnit af vort Skole-
 væsen er naaet en Tilstand, hvormed man i
 det Hele og sandsynligvis for længere Tid kan
 finde sig beroliget, og med Hensyn til hvilke
 jeg strax skal udtale, at jeg vilde anse det for
 at være meget urigtigt, om man paany vilde
 optage disse til ny Debat gennem Forsøg paa
 Omdannelse eller Fornyelse. Jeg sigter her-
 ved til 1ste, 3die og 4de Afsnit i Loven af 1856.
 Disse Afsnit, som omhandle Skoledistrikterne
 eller Skolernes Antal i Forhold til Beilæng-
 den og Børneantallet, Skolelokalerne og Alt,
 hvad dertil hører, og Skolernes hele alminde-
 lige Økonomi, samt hvad der vedrører Skole-
 lærernes Ansættelse og Lønningsforhold — disse
 Hovedafsnit af den nu bestaaende Skolelov-
 givning vil jeg ikke betragte som saadanne, der
 nu kunde tages med under en Reform. Det
 er ikke, fordi jeg ikke tror, at man jo med Hen-
 syn til flere Punkter under disse Afsnit kan
 være af den Formening, at der kunde ønskes
 Forandringer, og det af høist forskjellige, ja
 aldeles modsatte Grunde; men netop derfor er
 det min Overbevisning, at man i Erkjendelse
 af det Tilfredsstillende, som der dog her er
 naaet, skal lade disse Afsnit af Skolelov-
 givningen hvile og ikke medoptage dem i nogen
 Reformplan for Dieblirket. Underledes for-
 holder det sig med andre Afsnit, der ikke heller
 bleve medtagne under Reformen i 1856, Af-
 snit, som jeg tror at kunne samle under tre
 Hovedgrupper, nemlig hvad der angaar Skole-
 gangen, Skoleundervisningen og Skolebestyrelsen
 og Tilsynet. Her tror jeg, der vil findes Punkter,
 som trænge, ja endogsaa i høi Grad trænge til
 Forandring og Udvikling. Paa den anden
 Side er der imidlertid Punkter deri, som
 endnu kunne staa hen, navnlig fordi der alle-
 rede paa anden Maade og ved andre Be-
 stemmelser har fundet Reformer Sted med
 Hensyn til dem. Jeg skal nu tillade mig at
 gjøre dette noget klarere ved en Gaaen ind
 paa Enkeltheder, som jeg tror vil findes albe-
 les nødvendig, naar der skal opnaas, hvad jeg
 ønsker maa kunne opnaas, et fuldstændigt